

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

DIBATSELA 2015

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephepotšišo le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI, e lego YA A le YA B.

KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano (2 x 25) (50)

ELA HLOKO: Molekwa o swanetše go araba dipotšišo TŠE PEDI mo KAROLONG ye.

2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšišo TŠE PEDI KAROLONG YA B.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma karolo YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya taodišo le mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o fe padišišo/palobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo le ditšweletšwa tše.
6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo go putlaganya peakanyo.
7. O eletšwa kudukudu go diriša nako yeo o e filwego ka tsela ye:
- KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 80
KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye (2 x 35) 70
8. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Thaetlele/Hlogo ga se ya swanela go balwa ge go dirwa palo ya mantšu.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 450.

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le palobohlatse.

- 1.1 Ke ile ka lemoga gore tšhomišo ya diokobatši ke tshenyo ya nako le bokamoso. Tia di lle. [50]
- 1.2 Boetapele ke wa e gapa o molato, wa e tlogela o molato. [50]
- 1.3 Go ba motswadi pele ga nako go nthutile thuto ye bohlokwa bophelong. [50]
- 1.4 Dipelo tša mphato wa marematlou di swanetše go phatlalatšwa dikuranteng. Dumela goba o ganetše. [50]
- 1.5 Tekatekano ya bong e tliša tlhakahlakano ka malapeng. [50]
- 1.6 Bafsa ke bokamoso bja naga. [50]
- 1.7 Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo gomme o kgethe SE TEE sa tšona o ngwale taodišo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tšeo di tšwelelago seswantšhong.
  - 1.7.1 Anega se se tšweletšwago ke seswantšho se. [50]

[Mothopo: www.google.com]

[50]

- 1.7.2 Hlaloša se se tšweletšwago ke seswantšho se o lebeletše ekonomi ya naga.

[Mothopo: www.google.com]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 200.

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano, seswantšho, tšhate goba lenaneo leo le ka thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le padišišo/palobohlatse.

2.1 LENGWALO LA SEGWERA

Ka morago ga go boa ka masa ka Mokibelo, o ile wa se fetolane le batswadi ba gago gabotse ge ba go kgalela tiragalo ye. Bjalo ka ngwana wa go ba le tlhompho o ile wa aparelwa ke boitsholo. Ngwala lengwalo leo ka lona o kgopelago batswadi ba gago tshwarelo.

[25]**2.2 LENGWALO LA SEMMUŠO**

O rekile selefoune go le lengwe la mabenkele a kgoparara toropong ya geno. Ka morago ga beke o lemoga gore selefoune yeo e na le diphošophošwana tše di itšego. Ngwalela molaodi wa lebenkele lengwalo la boipelaetšo mabapi le setšweletšwa sa bona.

[25]**2.3 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Go hlokošetše rakgwebo wa go tuma motseng wa geno. O ile wa kgopelwa go bala tša bophelo bja gagwe nakong ya poloko. Ngwala tša bophelo bja mohu o lebeletše ka moo di bego di tšweleditšwe ka gona lenaneong la poloko.

[25]**2.4 DITSHWAYATSHWAYO**

Sedikothuto se be se memile dikolo tša go fapafapana go tla go keteka Letšatši la Setšo sekolong sa geno. Moaparo, mmino le dijo e be e le tša setšo. Letšatši leo e bile le lebose kudu moo o ukamago gore barutwana ba bangwe nkabe ba be ba le gona. Ngwala ditshwayatshwayo ka ditiragalo tša letšatši leo.

[25]**2.5 TAODIŠWANA/ATHIKELE YA KURANTA**

Badudi ba motse wa geno ba itšeetše molao matsogong ka go papatla mokgekolo yoo go ukangwago gore ke yena a rathilego mošemane tsoko ka tladi. Ngwala taodišwana/athikele ya kuranta yeo ka yona o eletšago setšhaba mabapi le go bona motho molato etšwe go se bohlatse bja gore ke yena mosenyi.

[25]**2.6 POLEDIŠANO**

Ramabelo/Mmamabelo wa go tuma kudu nageng ya geno o latofatšwa ka go bolaya kgarebe/lekau yeo/leo a bego a ratana le yona/lona. Ngwala poledišano gare ga molatofatšwa le ramolao/mmamolao wa gagwe mabapi le tiragalo ye.

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B:
PALOMOKA YA TLHAHLOBO:

50
100